

УКРАЇНА

Надвірнянська міська рада Івано-Франківської області
ВЕРХНЬОМАЙДАНСЬКА ГІМНАЗІЯ

Ідентифікаційний код 20565649

78452, с. Верхній Майдан, вулиця Грушевського, 55, E-mail: ver_majdan1@ukr.net

НАКАЗ

30.08.2022 р.

с. Верхній Майдан

№ 90

Про затвердження Освітньої програми Верхньомайданської гімназії на 2022-2023 навчальний рік

Відповідно до ст. 33 Закону України «Про освіту», ст. 11, 38 Закону України «Про повну загальну середню освіту», рішення педагогічної ради закладу освіти від 28.08.2022 р. №1 та з метою приведення власних нормативно-правових актів у відповідність до законодавства

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Освітню програму Верхньомайданської гімназії на 2022-2023 навчальний рік (далі Освітня програма), що додається.
2. Увести в дію Освітню програму з 1 вересня 2022 року.
3. Педагогічним працівникам керуватися даною Освітньою програмою під час освітнього процесу в закладі освіти.
4. Даний наказ та Освітню програму оприлюднити на офіційному сайті закладу освіти.
3. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор гімназії

М. Лукач

СХВАЛЕНО

Протокол засідання педагогічної ради школи
від 28.08.2022 р №1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ закладу освіти
від 30.08.2022 р. № 90

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
Верхньомайданської гімназії
Надвірнянської міської ради
на 2022-2023 н.р.

Розділ 1

Загальні положення

Верхньомайданська гімназія Надвірнянської міської ради Івано-Франківської області знаходиться у комунальній власності за адресою с. Верхній Майдан, вул. М. Грушевського, 55.

Освітній заклад у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України та іншими нормативними документами (*додаток 1*).

Засновником гімназії є Надвірнянська районна рада Івано-Франківської області.

У гімназії визначена українська мова навчання.

Гімназія може прийняти 240 учнів. У 2022-2023 навчальному році в гімназії налічується 9 класів, в яких будуть навчатися 175 учнів: I ступінь – 4 класи (76 учнів), II ступінь – 5 класів (99 учнів). Гімназія працює в режимі п'ятиденного робочого тижня з однозмінним навчанням.

Гімназія – це простір життя дитини, тут вона не готується до життя, а повноцінно живе, і тому вся діяльність закладу освіти відбувається так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проектувальника власного життя у співпраці з дорослими; гармонізації і гуманізації відносин між учнями і педагогами, школою і родиною, школою і громадою, ґрунтуючись на ідеї самоцінності дитинства, діалогу, усвідомленого вибору особистого життєвого шляху.

Серед стратегічних завдань реформування змісту загальної середньої освіти – необхідність забезпечення можливостей для одержання освіти відповідно до індивідуальних потреб і здібностей дітей.

Формуючи освітнє середовище, намагаємося збагатити його цікавим змістом, створити сприятливі умови для розвитку дитини, її талантів і здібностей.

Головною метою роботи Верхньомайданської гімназії є забезпечення реалізації права учнів на здобуття базової загальної середньої освіти, створення сприятливих умов для збереження і зміцнення здоров'я здобувачів освіти, здатних до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, які мають прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готових до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності, виховання самодостатньої особистості через систему життєвого самоврядування, впровадження сучасних педагогічних освітніх технологій та інноваційних методик.

У відповідності до чинного законодавства заклад освіти здійснює освітній процес відповідно до рівнів загальноосвітніх програм двох ступенів освіти:

- ✓ Дошкільна освіта (група короткотривалого перебування дітей 5-річного віку);
- ✓ I ступінь - початкова загальна освіта (1-4 класи);
- ✓ II ступінь - основна загальна освіта (5-9 класи);

Початкова школа (1-4 класи) забезпечує подальше становлення особистості дитини, її інтелектуальний, соціальний і фізичний розвиток. Пріоритетними в початкових класах є виховні, загальнонавчальні і розвивальні функції.

У молодших школярів формується вміння вчитися (розгорнута навчальна діяльність): вони оволодівають організаційними, логікомовленнєвими, пізнавальними і контрольно-оцінними вміннями й навичками, набувають особистого досвіду культури поведінки в соціальному та природному оточенні, досвіду співпраці в різних видах діяльності. Освітніми результатами цього ступеня школи є повноцінні мовленнєві, читацькі, обчислювальні вміння й навички, узагальнені знання про реальний світ у його

зв'язках і залежностях, достатньо розвинені мислення, увага, пам'ять, ставлення до праці, мистецтва, здоров'я, уміння виконувати нескладні творчі завдання.

Основна школа (5-9 класи) дає базову загальну середню освіту, що є фундаментом загальноосвітньої підготовки всіх школярів, формує в них готовність до вибору і реалізації форми подальшого здобуття освіти і профілю навчання. Учні 5-9 класів повинні оволодіти навичками самоаналізу, самоконтролю, самовиховання, самонавчання, уміннями та навичками життєвого проектування. Метою навчання в основній школі є забезпечення належного рівня загальноосвітньої підготовки, що дозволяє кожному випускникові визначитися у виборі сфери професійної діяльності й профілю навчання. Другий ступінь середньої школи забезпечує достатній розвиток функціональних життєвих компетенцій.

Основними засобами реалізації призначення гімназії є:

- засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм;
- уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний світогляд;
- надання учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності (інтелектуальної, трудової, художньо-естетичної тощо);
- надання учням можливості вибору темпу засвоєння навчального матеріалу;
- інтеграція навчальної та позанавчальної діяльності.

Досягнення мети, тим самим призначення гімназії, забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності, визначених Законом України «Про освіту».

Освітня програма закладу освіти визначає:

- 1) загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення які натеper подані в рамках навчальних планів для кожної ступені окремо;
- 2) очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм;
- 3) пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України»;
- 4) рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- 5) вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Освітньою програмою.

Освітня програма, що реалізується в закладі, спрямована на:

- формування в учнів сучасної наукової картини світу;
- виховання працьовитості, любові до природи;
- розвиток в учнів національної самосвідомості;
- формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;
- інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;

- рішення задач, формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;
- виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей інших народів в умовах багатонаціональної держави;
- формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення тощо.

Розділ 2

Опис "моделі" випускника закладу освіти

Модель випускника Нової української школи – це необхідна основа для сміливих і успішних кроків у своє майбутнє. Всі інші здобутки у сфері компетентності може принести людині лише наполеглива цілеспрямована праця, бажання вчитися і ділитися досвідом з іншими.

Випускник Верхньомайданської гімназії – це людина освічена, що самостійно здобуває знання, готова до прийняття морально виправданих рішень, вміє усвідомлювати різноманіття життєвих цінностей, особисту самоцінність. Має життєвий досвід діяльності в групі: під керівництвом, самостійно, в парі, з книгою, з документами, з приладами, з комп'ютером. Це особистість, патріот та інноватор.

Випускник гімназії має міцні знання і вміло користується ними. Знання та вміння отримані учнем тісно взаємопов'язані з його ціннісними орієнтирами.

Набуті життєві компетентності випускник вміло використовує для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці. Він вміє критично мислити, логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити, вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення.

Випускник початкової школи має знання, уміння та навички, передбачені стандартом початкової освіти. Він упевнений у собі, старанний, працелюбний, самостійний, дисциплінований, вмотивований на досягнення успіху, вміє слухати і чути, критично мислити і має почуття самоконтролю, навички навчальної діяльності, культуру поведінки і мови, основи особистої гігієни і здорового способу життя.

Випускник базової основної школи володіє певними якостями і вміннями на рівні вимог державних освітніх стандартів успішно засвоює загальноосвітні програми з усіх предметів шкільного навчального плану; має систему розумових навичок (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, класифікацію, визначення головного); володіє основами комп'ютерної грамотності; знає свої громадянські права і вміє їх реалізувати; оцінює свою діяльність з погляду моральності та етичних цінностей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; веде здоровий спосіб життя; готовий до форм і методів навчання, використовуваних у старших класах.

Сучасний світ складний. Дитині недостатньо дати лише знання. Ще необхідно навчитися користуватися ними. Знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними установками учня, формують його життєві компетентності, необхідні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці.

Ключові компетентності – це ті якості, яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити життєвий успіх молоді у суспільстві знань.

До ключових компетентностей випускника гімназії, визначених Новою школою належать:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей у навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмій в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умій, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Усі перелічені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них діти набуватимуть послідовно, поступово під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння:

- читати і розуміти прочитане;
- висловлювати думку усно і письмово;
- критично мислити;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- ініціативність;
- творчість;
- вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення;
- конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект;
- здатність до співпраці в команді.

Випускник, вступаючи в доросле життя, повинен мати активну життєву позицію, бути толерантним, національно свідомим громадянином своєї держави. Кожен випускник повинен здобути таку освіту, яка стане основою його високої конкурентноспроможності на світовому та національному ринках праці.

Вершиною випускника повинна бути любов до свого народу, України, Держави в цілому, бути її патріотом, знати історію своєї Держави, її традиції, культуру і надбання.

Розділ 3

Організація освітнього процесу

Зміст освіти має українознавчу спрямованість, що безпосередньо забезпечується вивченням таких загальноосвітніх предметів, як українська мова, українська література, історія України, географія України, українська художня культура, а також шляхом висвітлення українознавчого аспекту змісту в інших навчальних предметах.

Зміст шкільної освіти конкретизує базовий навчальний план, який унормовує основні параметри організації навчально-виховного процесу: його тривалість, розподіл часу за роками, за інваріантною та варіативною складовими.

Змістове наповнення освітніх галузей інваріантної складової визначається Державним стандартом.

Перед гімназією поставлені такі цілі освітнього процесу:

- забезпечення засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту початкової, основної, середньої (повної) загальної освіти на рівні вимог державного освітнього стандарту;
- гарантування наступності освітніх програм усіх рівнів;
- створення основи для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
- формування позитивної мотивації учнів до навчальної діяльності;
- забезпечення соціально-педагогічних відносин, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів;
- задоволення потреб у здобутті загальної середньої освіти на рівні державних стандартів;

- різнобічний розвиток індивідуальності дитини на основі вивчення і врахування її особистісних здібностей, інтересів, потреб;
- використання в разі потреби не тільки очного навчання, але і дистанційної, змішаної та індивідуальної форм навчання;
- виховання морально, психічно і фізично здорового покоління;
- формування соціальної і громадянської позиції, високого рівня правової, екологічної, духовної, моральної культури;
- розвиток творчих здібностей учнів, здатності до самостійного отримання та застосування знань і навичок;
- створення в разі потреби інклюзивного простору;
- підтримка обдарованих дітей та молоді;
- надання освітніх послуг тимчасово переміщеним особам;
- створення умов для професійного самовизначення.

До «вимірювання» цілей та задач також належать рівень виконання планів та програм, календарно-тематичне планування вчителя, а також професійно-діяльнісні якості педагогічних працівників.

3.1 Дошкільна освіта

Освітня програма розвитку «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку рекомендована Міністерством освіти і науки України (Лист МОН України № 1/11-7684 від 01.08.2017 року).

Програма «Впевнений старт» розроблена відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти як державного освітнього стандарту. Реалізація Програми забезпечує оптимальні фізичні та інтелектуальні навантаження з метою охорони здоров'я та покращення фізичного, психо-емоційного стану та соціального благополуччя дитини. В основу Програми закладено відомі загальнонаукові принципи актуальності, науковості, доступності та відповідності програмового матеріалу віковим особливостям розвитку дітей, послідовності, систематичності, концентричності, дотримання яких відповідає сучасним тенденціям розвитку, виховання і навчання дошкільників. Відповідність світському і гуманістичному характеру освіти; єдність розвивальних, виховних, навчальних цілей і завдань дошкільної освіти; доцільність поєднання наукової обґрунтованості й можливості практичного застосування; особистісно-зорієнтована взаємодія дорослих і дітей; раціональне співвідношення організованої, самостійної та вільної діяльності у повсякденному житті; врахування провідних видів діяльності малюків забезпечують індивідуальний та диференційований підхід у освітній роботі з дітьми; інтеграцію змісту, форм, методів, засобів розвитку, виховання і навчання дошкільників. Мета програми «Впевнений старт» – збагачення досвіду взаємодії дитини старшого дошкільного віку з соціальним та природним оточенням через організацію специфічно дитячих видів діяльності, які формують відповідні життєві компетентності та якості психологічної зрілості. Зміст програмових освітніх завдань кожного розділу відображає комплексний підхід до процесу формування особистісних досягнень дитини (емоційно-ціннісне ставлення, знання, вміння, життєві навички), що трактується як життєва компетентність. Реалізація цих освітніх завдань спрямована на комплексний особистісний розвиток, що включає єдність емоційного, інтелектуального та волевого розвитку дитини. Провідними для старшого дошкільного віку залишаються комунікативна (спілкування з однолітками та дорослими), здоров'язберігальна, пізнавально-

дослідницька, мовленнєва, ігрова, художньо-естетична, господарсько-побутова (трудова) діяльність

Реалізація програми «Впевнений старт» передбачає діяльнісний підхід. Головне завдання вихователя – організувати життєдіяльність дошкільників у специфічно дитячих видах діяльності (спілкування, гра, образотворча,

художньо-естетична тощо). Пріоритетними для вирішення освітніх завдань кожного розділу програми є такі форми організації життєдіяльності дітей та засоби особистісного розвитку дітей:

- заняття: інтегроване, комплексне, предметне;
- складання карти активностей;
- підгрупова робота «4x4»;
- ситуація вибору «Один/два/три +»;
- «Коло друзів»;
- проблемна ситуація;
- активне слухання;
- активне спілкування: діалог, полілог;
- виставка-презентація дитиною своїх діяльнісних досягнень;
- самопрезентація «Хочу сказати»;

Програма «Впевнений старт» передбачає два рівні впровадження: репродуктивний (за принципом «Роби як Я») та творчий (самостійне формулювання змісту освітньої роботи). Відмінним принципом побудови Програми є її зорієнтованість на освітній результат – вихователь планує власну діяльність орієнтуючись на очікуваний результат («Що я хочу, щоб засвоїли діти?», «Яким має бути кінцевий результат?»). Програма передбачає сучасний формат організації життєвого простору дитини – «Карта активностей тижня». Вихователь складає тижневу карту активностей, до якої входять навмисне організована дорослим активність зі всіма дітьми, активність з підгрупами за ініціативою дорослих чи дітей, самостійна активність дитини. Результати програми можуть бути посилені організацією повного інформаційного дня дитини. Реалізація програми «Впевнений старт» потребує врахування специфічно дитячих видів діяльності (спілкування, гра, образотворча, господарсько-побутова, пізнавальнодослідницька, здоров'язберігальна діяльність). Це забезпечує формування психологічної зрілості дошкільника, готовності дитини до систематичного навчання в умовах нової української школи (життєві компетентності та здатність до навчання: мотивація, саморегуляція, вміння спілкуватися, сформований інтерес до пізнавальної діяльності).

3.2 Початкова школа (I ступінь, 1-4 класи)

Програма початкової освіти окреслює підходи до організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;

- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси; творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти

Початкова освіта здобувається з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання - фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої. Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли - 1-2 класи і 3-4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Навчальні плани містять інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Робочий навчальний план для початкової школи (1-4 класи) (додаток 2) складений у відповідності до Державного стандарту початкової освіти (постанова КМУ від 21.02.2018 № 87, у редакції постанови КМУ від 24.07.2019 №688) та *Типових освітніх програм для закладів загальної середньої освіти, розроблених під керівництвом О. Я. Савченко для 1-2 класів, затвердженою наказом МОН України від 12.08.2022 №743-22 та для 3-4 класів, затвердженою наказом МОН України від 12.08.2022 № 743-22.*

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Програма початкової освіти окреслює підходи до організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Програма визначає загальний обсяг навчального навантаження на тиждень, забезпечує взаємозв'язки окремих предметів, їх інтеграцію та логічну послідовність вивчення, які будуть подані в рамках навчальних планів:

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-го класу складає 805 годин/навчальний рік, для 2 класу – 875 годин/навчальний рік, для 3 та 4 класів – 910

годин/навчальний рік.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

✓ мовно-літературна - розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей;

✓ математична - спрямована на формування математичної та інших ключових компетентностей;

✓ природнича - має на меті формування компетентностей в галузі природничих наук, основи наукового світогляду, становлення відповідальної природоохоронної поведінки у навколишньому світі;

✓ технологічна - формування компетентностей в галузі техніки і технологій, здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій;

✓ інформатична - формування інформаційно-комунікаційної компетентності, здатності до розв'язання проблем з використанням цифрових пристроїв для розвитку, самовираження, здобуття навичок безпечної діяльності в інформаційному суспільстві;

✓ соціальна і здоров'язбережувальна - формування соціальної компетентності, активної громадянської позиції, підприємливості, розвиток самостійності, застосування моделі здорової та безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших;

✓ громадянська та історична - формування громадянської та інших компетентностей, готовності до змін шляхом осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям, активної громадянської позиції, набуття досвіду життя в соціумі з урахуванням демократичних принципів;

✓ мистецька - формування цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження, поваги до національної та світової мистецької спадщини;

✓ фізкультурна - формування мотивації до занять фізичною культурою і спортом для забезпечення гармонійного фізичного розвитку, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок.

Освітні галузі реалізуються через такі навчальні предмети та інтегровані курси:

Мовно-літературна – через інтегрований курс «Навчання грамоти» (1 клас), «Українська мова»,

«Читання» (2 клас), «Українська мова», «Літературне читання» (3 і 4 класи);

Іншомовна – через навчальний предмет – «Англійська мова»;

Математична – через навчальний предмет «Математика»;

Природнича, громадянська, історична, соціальна та здоров'язбережувальна, – через інтегрований курс – «Я досліджую світ»;

Інформатична – через навчальний предмет «Інформатика»;

Технологічна – через навчальний предмет «Дизайн і технології»;

Мистецька – через навчальні предмети вивчення за окремими видами мистецтва: «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво»;

Фізкультурна – через навчальний предмет «Фізична культура».

Варіативна складова навчального плану використовується таким чином:

✓ у 1-4 класах по 1 год виділено на курс «Основи християнської етики»;

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами) поділено на групи години інформатики у 2-4 класах.

Інструментарій оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюються згідно методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4-х класів закладів загальної середньої освіти, затверджених наказом МОН України від 13.07.2021 р. №813. Оцінювання розглядається як процес отримання даних про стан сформованості результатів навчання учнів, аналіз отриманих даних та формулювання на його основі суджень про об'єкт, який оцінюють. Оцінювання здійснюється з метою створення сприятливих умов для розвитку талантів і здібностей кожного учня/учениці, формування у нього/неї компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей та потреб, а також визначення ступеня якості освітнього процесу та шляхів підвищення його ефективності.

Характерною ознакою оцінювання є рівноправна взаємодія учасників освітнього процесу, спрямована на формування суб'єктної позиції учня/учениці через активне залучення його/її до самооцінювання/взаємооцінювання і прийняття рішень щодо подальшої навчальної діяльності. Основними функціями оцінювання є формувальна, діагностувальна, мотиваційно-стимулювальна, розвивальна, орієнтувальна, коригувальна, прогностична, констатувальна, виховна.

Відповідно до мети оцінювання пріоритетними є формувальна та діагностувальна функції оцінювання. Реалізацію формувальної функції оцінювання забезпечують відстеженням динаміки навчального поступу учня/учениці, визначенням його/її навчальних потреб та подальшим спрямуванням освітнього процесу на підвищення ефективності навчання з урахуванням виявлених результатів навчання. Діагностувальна функція дає можливість виявити стан набутого учнями досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток. Обидві функції взаємодоповнюють одна одну і зумовлюють особливості організації оцінювальної діяльності.

Об'єктами оцінювання є результати навчання учня/учениці, у тому числі процес їх досягнення ним/нею. Відповідно до пункту 28 Державного стандарту початкової освіти отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

- формувального оцінювання, метою якого відстеження особистісного розвитку учнів й ходу опанування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості;
- підсумкового оцінювання, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом/освітньою програмою.

Результат оцінювання особистісних надбань учнів у 1-4 класах виражається вербальною

оцінкою, а об'єктивних результатів навчання учнів у 1-2 класах - вербальною оцінкою, у 3-4 класах – рівневою оцінкою на підставі рішення педагогічної ради. Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учня/учениці та його/її батьків (або осіб, що їх замінюють). Інформування батьків про результати навчання може відбуватись під час індивідуальних зустрічей, шляхом записів оцінювальних суджень у робочих зошитах учня/учениці, інших носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових/ електронних щоденниках учнів тощо), фіксації результатів навчання у свідоцтвах досягнень учнів.

Формувальне оцінювання, метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів, процесу опанування ними навчального досвіду як основи компетентності, забезпечення індивідуальної траєкторії розвитку особистості, є невід'ємним складником освітнього процесу та здійснюється постійно.

Формувальне оцінювання передбачає організацію учителем діяльності учнів щодо усвідомлення ними цілей та очікуваних результатів навчання, способів їх досягнення та визначення подальших навчальних дій щодо покращення досягнень за результатами зворотного зв'язку.

Об'єктами формувального оцінювання є процес навчання учнів, а також результат навчальної діяльності на певному етапі навчання.

Формувальне оцінювання має мотивувати, підтримувати й надихати учнів на успіх, саморозвиток і вдосконалення, вияв власних здобутків у навчальній діяльності та сприяти формуванню навичок застосування знань і умінь під час виконання практико орієнтованих завдань. Воно має бути спрямованим на виявлення проблем і вчасне запобігання їх нашаруванню; стимулювання бажання вчитися та прагнути досягати максимально можливих результатів; запобігання побоюванням помилитися.

Підсумкове тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється протягом навчального року за результатами опанування ними теми, кількох тем, розділу програми тощо. Підсумкове завершальне оцінювання здійснюється в кінці навчального року з метою визначення освітніх завдань для реалізації індивідуального підходу до дитини в процесі подальшого навчання.

Підсумкове тематичне оцінювання здійснюється вербально/рівневою в 3-4 класах за результатами виконання діагностичних робіт, розроблених на основі компетентнісного підходу, які можуть бути усними чи письмовими у формі тестових завдань, комбінованої роботи, практичної роботи, усного опитування тощо. Форми та засоби оцінювання, зміст завдань учитель обирає самостійно з урахуванням особливостей учнів класу. Обсяг діагностичних робіт визначають з розрахунку прогнозованого часу на виконання окремих завдань учнями, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, їх готовності до виконання того чи іншого завдання. У 2-4-х класах тривалість виконання діагностичної роботи не повинна перевищувати 35 хвилин (із 40 хвилин уроку 5 хвилин - інструктаж, 35 хвилин - виконання роботи).

Додаток 1

до методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти

Орієнтовна рамка оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти

Рівень результатів навчання	Характеристика рівня результатів навчання учня/учениці
Високий	<p>Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивно-творчому рівні реалізації навчальної діяльності у змінених з певним ускладненням (стосовно типової) навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій:</p> <p>визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх та взаємопов'язані з ними об'єкти;</p> <p>характеризує об'єкти, визначає їх спільні й відмінні ознаки, властивості; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами; класифікує об'єкти;</p> <p>застосовує й комбінує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей;</p> <p>знаходить за власною ініціативою необхідну додаткову інформацію з доступних джерел, узагальнює її; оцінює достовірність інформації; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему, діаграму)/текстову;</p> <p>прогнозує можливий результат, пропонує/випробовує різні способи виконання завдання; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань, і пропонує відповіді на них; підтримує дискусію щодо способів та результатів виконання завдань; співвідносить результати виконання завдань з припущеннями, робить висновок про досягнення результатів; обґрунтовує способи виконання завдань та їх результати; аналізує й оцінює їх, самостійно визначає раціональний спосіб/способи подолання виявленого утруднення, планує подальші навчальні дії</p>
Достатній	<p>Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивному рівні реалізації навчальної діяльності в аналогічних типовим навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій:</p>

	<p>визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх;</p> <p>називає самостійно істотні ознаки об'єктів, визначає спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів; угруповує об'єкти; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами;</p> <p>застосовує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей;</p> <p>знаходить за власною ініціативою необхідну інформацію; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему)/текстову;</p> <p>пояснює спосіб/способи виконання навчальних дій; дотримується послідовності пояснення; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань; ілюструє розуміння прикладами; контролює дотримання алгоритму дій, перевіряє результати виконання завдань можливими способами, робить висновок про досягнення результатів; визначає утруднення/помилки, знаходить спосіб подолання виявленого утруднення за наданими орієнтирами, самостійно виправляє помилки</p>
Середній	<p>Учень/учениця виконує навчальні завдання на репродуктивному рівні реалізації навчальної діяльності у типових навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій:</p> <p>визначає об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; для досягнення результату потребує уточнень завдання;</p> <p>називає істотні ознаки об'єктів, установлює спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів, угруповує об'єкти відповідно до умови за наданими орієнтирами/уточненнями в процесі діалогу з учителем/однокласниками;</p> <p>відтворює навчальні дії за алгоритмом/схемою, водночас потребує роз'яснень для досягнення результату;</p> <p>знаходить інформацію у запропонованих джерелах; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю)/текстову за зразками/за допомогою вчителя;</p> <p>коментує навчальні дії короткими реченнями з опорою на орієнтири (пам'ятку, зразок тощо); наводить приклади; перевіряє спосіб і результат виконання завдань за зразком, констатує</p>

	<p>правильність/неправильність результату; визначає утруднення/помилки, долає виявлене утруднення/виправляє помилки з допомогою вчителя/однокласників.</p>
Початковий	<p>Учень/учениця виконує навчальні завдання на рівні копіювання зразків після детального кількаразового їх пояснення учителем за допомогою таких навчальних дій:</p> <p>розпізнає і називає об'єкти, про які йдеться в завданнях, за наданими орієнтирами;</p> <p>називає окремі ознаки об'єктів;</p> <p>відтворює окремі операції навчальних дій для досягнення результату, зокрема копіює зразок;</p> <p>знаходить інформацію у запропонованому джерелі за наданим орієнтиром (малюнком, ключовим словом, порядковим номером речення тощо); відтворює частини почутої/побаченої/прочитаної інформації усно/за допомогою малюнка;</p> <p>коментує окремі операції короткими репліками на основі пропонуванних запитань; співвідносить результат виконання завдання із зразком; констатує за підказкою правильність/неправильність результату</p>

Начальник Головного управління
загальної середньої та дошкільної освіти

Юрій КОНОНЕНКО

Ключові компетентності

Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.:

1. Вільне володіння державною мовою. У процесі навчання на першому освітньому рівні ця компетентність виявляється передусім через уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко й аргументовано пояснювати факти, а також через любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовияву, готовність уживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях.;

2. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами. Формування цієї компетентності передбачає, що здобувачі активно використовують рідну мову в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади. Здобувачі

зможуть належно розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, розуміти культурний контекст, матимуть навички міжкультурного спілкування.

3. Математична компетентність. Здобувачі виявляють прості математичні залежності в навколишньому світі, моделюють процеси й ситуації, застосовуючи математичні відношення та вимірювання, усвідомлюють роль математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини.

4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій. Основу формування цієї компетентності в початковій школі становлять допитливість, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи разом з іншими спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ за допомогою спостереження та дослідження.

5. Екологічна компетентність. Здобувачі початкової освіти усвідомлюють основи екологічного природокористування, дотримуються правил природоохоронної поведінки, ощадно використовують природні ресурси, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства.

6. Інформаційно-комунікаційна компетентність. Здобувачі початкової освіти опановують основи цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатні безпечно та етично використовувати засоби інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях.

7. Навчання впродовж життя. Здобувачі початкової освіти опановують уміння і навички, необхідні для подальшої навчальної діяльності, організують власне навчальне довкілля, вчаться здобувати нову інформацію й застосовувати її для оцінювання навчальних потреб, окреслюють власні навчальні цілі та способи їх досягнення, навчаються працювати самостійно і в групі.

8. Громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей. Здобувачі початкової освіти співпрацюють з іншими здобувачами для досягнення спільної мети, активні в житті класу і школи, поважають права інших, уміють діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних із різними виявами дискримінації, цінують культурне розмаїття різних народів й ідентифікують себе як громадяни України, дбають про власне здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримуються здорового способу життя.

9. Культурна компетентність. У початковій школі ця компетентність формується завдяки залученню здобувачів до різних видів мистецької творчості (образотворче та музичне мистецтво, хореографія, театр тощо), через розкриття і розвиток їхніх природних здібностей, творче вираження свого «Я».

10. Підприємливість та фінансова грамотність. У початковій школі розвиток цієї групи компетентностей виявляється через ініціативність здобувачів, їхню готовність брати відповідальності за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці. Учні готові втілювати в життя ініційовані ними ідеї, приймати власні рішення.

11. Інноваційність. Здобувачі початкової освіти виявляють відкритість до нових ідей, ініціюють зміни у близькому для них середовищі (клас, школа, громада тощо). Формування знань, умінь, ставлень, що є сутністю компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади. Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння, як читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

3.1. Основна школа (II ступінь, 5-9 класи)

Освітня програма 5 класу-НУШ на 2022-2023 н.р.

Ідея компетентнісного підходу до сучасної освіти є наскрізною і визначальною на сьогоднішній день. Надання пріоритетів формуванню у дітей готовності здобувати знання самостійно протягом усього життя поставило нагальну потребу у виробленні власної концепції розвитку школи, яка прокладає стратегічний напрям у роботі колективу закладу, допомагає поєднати цілі та очікуваний результат, усвідомити їх усім учасникам навчально-виховного процесу. Серед сучасних моделей освіти виділяють модель 4К, що включає чотири ключові компетентності, що починаються з букви «К»: креативність, комунікація, кооперація (співпраця), критичне мислення. Важливим показником життєвої компетентності школяра, його життєздатності, спроможності правильно орієнтуватися у життєвих реаліях та допомагати розв'язувати проблеми є цілісне світобачення. Тому освітня діяльність у 5 класі має спрямовуватись на сформованість базових особистісних якостей дитини, таких як: міжособистісна злагода, міжособистісне партнерство, самостійність, чуйність, шанобливість, допитливість, спостережливість, креативність, розсудливість.

Організація освітньої діяльності в 5-х класах, у 2022/2023 навчальному році здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р - <https://cutt.ly/OyA9z5p>), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898, Типової освітньої програми для 5 – 9 класів закладів загальної середньої освіти (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02. 2021 № 235).

Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним

Державним стандартом вимог до обов'язкових результатів навчання учнів є освітня програма закладу загальної середньої освіти.

Реалізація призначення закладу здійснюється через забезпечення в освітній діяльності таких принципів:

- гуманізм як норма поваги до особистості та основа побудови партнерського спілкування з дитиною;
- інтеграційні засади побудови та організації освітнього процесу;
- визнання самоцінності кожного вікового періоду та орієнтація на вікові особливості;
- створення сприятливих умов для формування і розвитку у дитини пізнавальних, психічних процесів, належної спрямованості на активність у соціумі, конструктивних мотивів поведінки, самосвідомості, позитивної самооцінки, самоповаги та шанобливого ставлення до тих, хто її оточує;
- урахування індивідуальних інтересів, здібностей, темпу розвитку дитини.

Завдання освітніх ліній у 5 класі реалізуються на основі тематичного планування за принципом методичного конструктора та інтегрованого підходу до змісту та організації освітньої діяльності. Побудова освітнього процесу на засадах інтегрованого підходу забезпечує єдність та взаємопов'язаність усіх освітніх ліній у кожній темі, що реалізується як цілісна змістова та діяльнісна одиниця освітнього процесу. Основними формами організованої освітньої діяльності 5-класників є щоденні інтегровані заняття, підгрупові предметні заняття, індивідуально-групові заняття різної пізнавальної та продуктивної спрямованості. Цілісне бачення та структура тематичних циклів, за якими будується освітній процес, відображаються у плануванні за принципом методичного конструктора.

Зберігаючи наступність із початковою школою, забезпечуємо подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формуємо здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховуємо ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я. Зміст програми дає можливість формування у здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися українською та англійською мовами, що передбачає активне використання української мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади; можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом

спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади; б) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання упродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість

Цілі та завдання освітньої діяльності закладу

МЕТА діяльності закладу: забезпечення єдиної лінії розвитку особистості школяра; формування духовної культури та цілісних світоглядних уявлень у дитини.

Пріоритетні завдання діяльності педагогічного колективу гімназії:

- створення умов для здобуття якісної освіти в умовах навчально-виховного процесу;
- формування у дітей основ культури споживання та екологічної свідомості через впровадження ідей освіти для сталого розвитку;
- втілення інклюзивних цінностей через збагачення інклюзивними підходами освітньої практики;
- сприяння формуванню у школярів лідерських якостей особистості;
- формування світогляду школярів засобами художнього слова;
- оптимізація взаємодії з батьками;
- модернізація матеріально-технічної бази та програмно-методичного забезпечення закладу.

Загальний обсяг річного навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою (5-6 класи) *згідно з типовим планом* (наказ МОН №235 від 19.02.2021р. «Про затвердження Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти») наведено в Таблиці 1.

Таблиця 1

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	5 клас			6 клас		
		Рекомендоване*	Мінімальне*	Максимальне*	Рекомендоване*	Мінімальне*	Максимальне*
Мовно-літературна **	На тиждень	11	10	13	11	10	13
	На рік	385	350	455	385	350	455
Математична	На тиждень	5	4	6	5	4	6
	На рік	175	140	210	175	140	210
Природнича	На тиждень	2	1,5	3	4	2	5
	На рік	70	52,5	105	140	70	175
Соціальна і здоров'я-збережувальна	На тиждень	1,5	1	3	1,5	1	3
	На рік	52,5	35	105	52,5	35	105
Громадянська та історична	На тиждень	1	1	2	2	1,5	3
	На рік	35	35	70	70	52,5	105
Технологічна	На тиждень	2	1	3	2	1	3
	На рік	70	35	105	70	35	105
Інформатична	На тиждень	1,5	1	2	1,5	1	2
	На рік	52,5	35	70	52,5	35	70
Мистецька	На тиждень	2	1	3	2	1	3
Фізична культура***	На тиждень	3	3	3	3	3	3
	На рік	105	105	105	105	105	105
Усього	На тиждень	29			32		
	На рік	1015			1120		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	2			2		
	На рік	70			70		
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	На тиждень	31			34		
	На рік	1085			1190		
Гранично допустиме навантаження учнів****	На тиждень	28			31		
	На рік	80	9		085	1	
Мистецька	На рік	70	35	105	70	35	105

Навчальний план

Робочий навчальний план для 5 класів розроблено за Типовою освітньою програмою для 5-6 класів, затвердженою наказом МОН на основі типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН від 19.02.2021р № 235

Керуючись показниками загальної кількості навчального навантаження, визначеними в Таблиці 1 за галузями, визначено обсяг **фактичного річного навантаження** для 5 класів, заповнивши колонку «Кількість годин» у Таблиці 2.

Загальний обсяг навчального навантаження для 5 класів

Таблиця 2

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин 5 клас	Кількість годин 6 клас
Мовно-літературна **	На тиждень	11	11
	На рік	385	385
Математична	На тиждень	5	5
	На рік	175	175
Природнича	На тиждень	2	4
	На рік	70	140
Соціальна і здоров'я-збережувальна	На тиждень	1,5	1,5
	На рік	52,5	52,5
Громадянська та історична	На тиждень	1	2
	На рік	35	70
Технологічна	На тиждень	2	2
	На рік	70	70
Інформатична	На тиждень	1,5	1,5
	На рік	52,5	52,5
Мистецька	На тиждень	2	2
	На рік	70	70
Фізична культура***	На тиждень	3	3
	На рік	105	105
Усього	На тиждень	29	32
	На рік	1015	1120
=Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	1	2
	На рік	35	70
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	На тиждень	30	34
	На рік	1050	2380
Гранично допустиме навантаження учнів****	На тиждень	28	31
	На рік	980	1085

**Розділ 4. Перелік модельних навчальних програм для 5 класу
2022/2023 навчальному році**

Освітня галузь	Модельна навчальна програма	
	назва	автор(и)
Мовно-літературна (українська мова, українська та зарубіжна літератури)	Українська література - Модельна навчальна програма «Українська література 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти .	Яценко Т. О., Тригуб І. А.
	Зарубіжна література – Модельна навчальна програма «Зарубіжна література 5-9 класи»	Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Кліменко Ж.В.
	Українська мова - Модельна навчальна програма«Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Голуб Н. Б., Горошкіна О. М
Мовно-літературна (іншомовна освіта)	Іноземна мова 5-9 класи для закладів загальної середньої освіти	Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотнікова С.І., Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб
Математична	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Істер О.С.
Природнича	«Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І.
Громадянська та історична освіта	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В., Майорський В. В., Піскарьова І. О.,
Соціальна та здоров'язбережна	Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут» 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Шиян О., Волощенко О., Гриньова М., Дяків В., Козак О., Овчарук О., Седоченко А., Сорока І.
Технологічна	Модельна навчальна програма "Технології. 5-6 класи" для закладів загальної середньої освіти	Терещук А.І., Абрамова О.В., Гащак В.М.. Павич Н.М.
Інформатична	Модельна навчальна програма. «Інформатика. 5-6 клас» для закладів загальної середньої освіти	Пасічник О. В., Чернікова Л. А.
Мистецька	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Кондратова Л.Г.
Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Педан О.С., Коломоець Г.А., Боляк А.А.

Розділ 5. Опис форм організації освітнього процесу

Освітній процес організовується у гімназії в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб.

Освітня програма передбачає досягнення здобувачів освіти сукупності компетентностей, що є базою для подальшого особистісного розвитку в умовах шкільного навчання. Особливий акцент здійснюється на здатність дітей встановлювати асоціативні зв'язки, взаємозв'язки між об'єктами і явищами навколишнього світу, робити умовисновки та висловлювати судження. Ці характеристики засвідчують сформованість цілісних світоглядних уявлень і є результатом упровадження засад інтеграції в освітньому процесі.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти.

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Перелік освітніх галузей. Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури
Суспільствознавство
Мистецтво
Математика
Природознавство
Технології
Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних *навчальних програмах*.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності.

Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, за виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Розділ 6. Оцінювання навчальних досягнень учнів

Навчальні досягнення здобувачів у 5 класі здійснюються у 12-бальному оцінюванні, яке передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. Оцінювання є зорієнтованим на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу. Враховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів педагоги керуються такими категоріями критеріїв:

- розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом;
- комунікація (тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій);
- планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною інформацією;
- рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності.

Під час оцінювання навчальних досягнень враховуються дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі порушення учнем / ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності.

Поточне формувальне оцінювання здійснюється системно в процесі навчання на основі викладеного нижче алгоритму діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання, що, зокрема, забезпечить наступність між підходами до оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової і базової середньої освіти:

Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей на певний період (наприклад, заняття, тиждень, період, відведений для вивчення теми, тощо). Основою для вироблення навчальних цілей є очікувані результати навчання, передбачені відповідною навчальною програмою, та критерії оцінювання.

Інформування учнів про критерії оцінювання, за якими буде визначено рівень їхніх навчальних досягнень на кінець навчального семестру та року. Доцільно впроваджувати поступове залучення учнів до вироблення критеріїв оцінювання результатів окремих видів навчальної діяльності.

Надання учням зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей. Зворотний зв'язок має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним. Важливо не протиставляти учнів одне одному. Доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень учня / учениці. Труднощі в навчанні доцільно обговорювати з учнями індивідуально. Зворотний зв'язок надають у письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності.

Створення умов для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія). Під час навчальної діяльності доцільно спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям. Важливим є створення умов для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільне визначення подальших кроків для покращення результатів навчання.

Корегування освітнього процесу з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів.

У формувальному оцінюванні, зокрема для самооцінювання та взаємооцінювання, рекомендовано використовувати інструменти з орієнтовного переліку, наведеного у Додатку [1].

**ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК
ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ**

№	Назва	Опис інструмента
1	Аналіз портфоліо	Перевірка рівня навчальних досягнень за допомогою портфоліо учня. Портфоліо – це підбрані учнем роботи із зазначенням дати, призначення яких – розповісти історію учнівських досягнень або поступу. Портфоліо зазвичай містить особисті роздуми учня з поясненнями, чому обрано ту чи ту роботу і як саме вона показує досягнення цілей навчання
2	Відповідь хором	Учні одночасно усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи незгоди із запропонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо
3	Візьми і передай	Спільна групова робота, яку використовують, щоб поділитися думками або зібрати інформацію від кожного учасника групи; учні записують відповіді, потім передають вправо, додають власну відповідь на іншому аркуші і продовжують, доки їхній папірець обійде всю групу і знову повернеться до них. Потім обговорюють результати в групі
4	Внутрішнє / зовнішнє коло	Учні стають у два кола, внутрішнє та зовнішнє, обличчям одне до одного. Учні, що стоять навпроти, ставлять одне одному запитання по темі, які вони попередньо написали. Зовнішнє коло рухається і утворюються нові пари. Потім процедура повторюється
5	Газетний заголовок	Вигадайте газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею події
6	Гра в кубик	Покажіть 6 запитань до уроку. Об'єднайте учнів у групи по 4. У кожній групі є один кубик. Кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз. Відповіді можна записувати
7	Доповни думку	Письмова перевірка розуміння стратегії, коли учні заповнюють пропуски у запропонованому твердженні
8	Есе «хвилинка»	Питання для есе на одну хвилину– це конкретне питання з орієнтацією на очікуваний(і) результат(и) навчання, на яке можна відповісти за одну-дві хвилини
9	Запис у журнал	Учні записують у свій журнал або зошит розуміння предмету, поняття або те, що вони вивчили на уроці. Вчитель переглядає записи, щоб дізнатися чи зрозумів учень певну тему, урок, поняття або вивчене
10	Записні книжки учнів	Інструмент для учнів для відстежування навчального поступу: куди я рухаюся? де я зараз? як туди дістатися?
11	Збір ідей	Учитель ставить запитання або дає завдання. Учні самостійно

		відповідають на аркуші паперу, зазначаючи не менше трьох думок / відповідей / тверджень. Учні, що завершили, встають. Вчитель звертається до певного учня і просить його поділитися записаними ідеями. Учні викреслюють пункти, попередньо озвучені однокласниками і сідають, коли в них а аркушах закінчилися всі записані ідеї, незалежно від того, чи вони були озвучені саме ними. Вчитель продовжує опитувати учнів, доки сядуть усі
12	З-Х-В та ЗХВ+	Учні відповідають групами, в парах або індивідуально на запитання «Що ми вже знаємо?» (З), «Що ми хотіли б дізнатися?» (Х) та «Що вже вивчили за темою?» (В). Плюс (+) просить учнів класифікувати отримані знання за допомогою концептуальної карти або наочної схеми, яка відображає ключову інформацію. Потім кожен учень записує короткий підсумок (на один абзац) про вивчене
13	Картка на вихід	Це письмові відповіді учнів на запитання на картках, які учням роздають наприкінці уроку, після завершення певного виду роботи, теми тощо
14	Концептуальна карта	Будь-яка можлива форма схематичної наочності, яка допомагає учням побачити взаємозв'язки між поняттями за допомогою побудованих схем ключових слів, що позначають такі поняття
15	Лідер за номером	Учні об'єднуються в групи по чотири і кожному члену групи присвоюється номер. Учитель ставить питання / проблему і всі чотири учні її обговорюють. Вчитель називає номер і відповідний учень у кожній групі відповідає
16	Найзаплутаніший (або найясніший) момент	Це варіант однохвилинки. Можна дати учням трохи більше часу для відповіді на запитання. Запитайте (в кінці уроку або під час паузи, яка утворилася після пояснення теми): «Який найбільш заплутаний момент» сьогоdnішнього заняття?» або «Що вам здалося незрозумілим у понятті « _____ »?»
17	Перевірка неправильного розуміння	Учитель надає учням поширені або передбачувані помилкові твердження з певної теми, щодо певного принципу або процесу і запитує, чи згодні вони з цим чи ні та чому. Учні мають дати аргументовані відповіді. Перевірка неправильного розуміння може також застосовуватися у формі тесту з декількома варіантами відповіді або гри «правильно-неправильно»
18	Перефразування	Учні мають висловити власними словами основну ідею уроку чи щойно поясненої теми
19	Підбиття підсумків	Форма роздумів одразу після певного виду роботи
20	Підказка за аналогією	Учні мають сформулювати думку на основі підказки-аналогії: (певне поняття, принцип або процес) _____ виглядає як _____ тому що _____
21	Підсумок А-Б-В	Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою
22	Підсумок або питання	Учитель час від часу роздає картки й просить учнів писати з обох

	на картках	сторін за такими правилами: (Один бік) на підставі вивченого (теми, розділу), опишіть основну велику ідею, яку ви зрозуміли, у формі короткого висновку. (Другий бік) запишіть те, що ви ще не повністю зрозуміли у вигляді твердження або запитання
23	Підсумок одним реченням	Учні просять написати підсумкове речення, яке відповідає на запитання «хто», «що», «де», «коли», «чому», «як» щодо певної теми
24	Підсумок одним словом	Учні мають обрати з-поміж наведених варіантів (або запропонувати самостійно) слово, яке найкраще підсумовує тему
25	Подумай – запиши – обговори в парі – поділися	Учні обдумують відповідь самостійно, записують її, об'єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнерами, а потім озвучують її всьому класу
26	Подумай – розкажи в парі	Вчитель ставить учням запитання. Учні самостійно формулюють відповіді протягом визначеного часу, потім повертаються кожен до свого партнера та надають йому відповідь. Вчитель викликає декілька пар на вибір, які озвучують свої відповіді у класі
27	Пригадай – підсумуй – запитай – пов'яжи за 2 хвилини (ППЗП2)	За дві хвилини учні повинні <i>пригадати</i> та назвати у правильному порядку найважливіші ідеї, отримані на попередньому занятті; за дві хвилини <i>підсумувати</i> ці пункти одним реченням, записати одне основне <i>запитання</i> , на яке вони хочуть отримати відповідь та знайти одну <i>прив'язку</i> цього матеріалу до основної теми предмету чи курсу
28	Рішення-рішення	Учитель висловлює певну думку, потім просить учнів зайняти сторону, що відповідає їхній думці з цієї теми і поділитися аргументацією. Учні можуть змінювати сторону після обговорення
29	Самооцінювання	Процес, під час якого учні збирають дані про власне навчання, аналізують що саме відображує їхні успіхи в досягненні навчальних цілей та планують наступні кроки
30	Семинар за Сократом	Учні ставлять питання одне одному з певного важливого питання або теми. Питання ініціюють розмову, яка триває як серія відповідей та додаткових запитань
31	Сигнали руками	Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття, принципу або процесу: «Розумію _____ і можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору). «Ще не зовсім розумію _____» (наприклад, великий палець вниз). «Не впевнений щодо _____» (наприклад, помахати рукою)
32	Скажи щось	Учні по черзі обговорюють у групі певний прочитаний розділ або переглянуте відео
33	Сортування слів	Учням дають набір словникових термінів, які вони сортують за заданими або створеними ними категоріями
34	Спінер ідей	Учитель створює спінер, розділений на 4 сектори з написами

		«Спрогнозуй», «Поясни», «Підсумуй», «Оціни». Після пояснення нового матеріалу вчитель крутить спінер та просить учнів відповісти на запитання залежно від місця зупинки спінера. Наприклад, спінер зупиняється на секторі «Підсумуй», тоді вчитель може сказати: «Назви ключові поняття, про які щойно йшлося»
35	Спостереження	Учитель готує протокол спостереження із переліком учнів у класі, де буде зазначено, за якими саме очікуваними результатами він буде спостерігати. Рухаючись класом, він спостерігає за учнями, коли вони працюють, і робить необхідні записи та позначки в протоколі спостереження
36	Тестування	За допомогою тестування вчитель перевіряє опанування учнями фактичної інформації, понять. Орієнтовні типи тестових завдань: Декілька правильних варіантів Правильно/Неправильно Коротка відповідь Знайди відповідність Розширена відповідь
37	Трикутна призма (червоний, жовтий, зелений)	Учні дають вчителю зворотний зв'язок, показуючи колір, що відповідає рівню розуміння
38	Усне опитування	Учитель пропонує учням відповісти на запитання, наведені нижче: Чим це _____ схоже на/відрізняється від _____? Які характерні риси/елементи _____? Як ще можна показати/проілюструвати _____? У чому полягає головна ідея, ключова концепція, мораль _____? Як _____ стосується _____? Які ідеї / деталі можна додати до _____? Наведіть приклад _____? Що не так з _____? Який висновок ви могли б зробити з _____? Які висновки можна зробити з _____? На яке питання ми намагаємося відповісти? Яку проблему ми намагаємося вирішити? Що ви можете сказати про _____? Що може статися, якщо _____? Які критерії можна взяти для оцінки _____? Які докази підтверджують _____? Як ми можемо довести / підтвердити _____? Як це можна розглядати з точки зору _____? Які альтернативи _____ слід розглянути? Який підхід/стратегію ви могли б використати для _____?
39	Учнівська конференція	Бесіда з кожним учнем особисто для перевірки рівня розуміння
40	Хрестики-нулики	Набір видів роботи, з яких учні самостійно можуть обирати ті, що можуть продемонструвати їхнє розуміння теми. Набір представлений у вигляді сітки з дев'яти квадратів, схожої на

		дошку для гри в хрестики-нулики, можна попросити учнів обирати так, щоб зрештою закреслити «три підряд». Завдання можуть відрізнятися за змістом, процесом та результатом і можуть бути адаптовані залежно від глибини знань
41	Хто швидше?	Робота в парі – слухач і ведучий. Обидва знають категорію (тему), однак ведучий стоїть спиною до дошки / екрану. З'являються слова на задану тему, слухач дає підказки, а ведучий намагається вгадати слово. Пара, яка завершила першою, встає
42	Швидкий запис	Попросіть учнів відповісти за 2-10 хвилин на відкриті запитання або твердження
43	Шкала Лайкерта	Учитель наводить 3-5 тверджень, які явно не є істинними або помилковими, але дещо спірними. Мета полягає в тому, щоб допомогти учням подумати над текстом, а потім обговорити його з однокласниками. Наприклад, «Герой (ім'я) не повинен був робити (що саме).» повністю погоджуюся не погоджуюся погоджуюся повністю погоджуюся
44	3-2-1	Учні виконують такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом: три речі, які ви дізналися, два цікаві факти, одне питання, що залишилося; три ключові слова, дві відмінності між __, один вплив на __; три важливі факти, дві цікаві ідеї, одне уявлення про себе як учня; три нові терміни, дві нові ідеї, одна річ, яку потрібно обдумати; три питання до тексту (незнайомі слова або незрозумілі ідеї), два прогнози за текстом (що станеться далі, враховуючи вже прочитане), знайдіть один зв'язок у тексті (з тим, що ви вже знали або випробували)
45	Трихвилинна пауза	Трихвилинна пауза дає змогу учням зупинитися, обміркувати певні представлені явища та ідеї, прив'язати їх до вже наявних знань або досвіду та попросити роз'яснень. Я змінив(ла) ставлення до.... Я більше дізнався(лася) про... Мене здивувало... Я почувався(лася)...
46	Є питання, в кого є відповідь?	Учитель робить два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання. У другому наборі містяться відповіді. Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу питання на картці. Всі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну

Підсумкове оцінювання

Підсумковому оцінюванню (семестровому, річному) підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового

навчального плану. Педагогічна рада закладу загальної середньої освіти може ухвалити рішення про оцінювання результатів навчання складників вибіркового освітнього компонента.

Семестрове оцінювання здійснюють з урахуванням різних видів навчальної діяльності, які мали місце протягом семестру, та динаміки особистих навчальних досягнень учня / учениці. Проведення окремої семестрової атестації не є обов'язковим і здійснюється на розсуд закладу освіти.

Річне оцінювання здійснюють на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці протягом року.

Семестрова та річна оцінки можуть підлягати коригуванню. Відповідно до п. 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496, у триденний термін після виставлення семестрової оцінки батьки (особи, які їх замінюють) учнів (вихованців), які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання або не були атестовані, звертаються до керівника закладу освіти із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій пояснюють причину та необхідність його проведення.

Наказом керівника закладу створюють комісію та затверджують графік і порядок проведення оцінювання. Члени комісії готують завдання, що погоджує педагогічна рада навчального закладу. Комісія ухвалює рішення щодо його результатів та складає протокол. Рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову. У разі, якщо учневі / учениці не вдалося підвищити результати, запис у колонку «Скоригована» у класному журналі не роблять. За результатами оцінювання керівник закладу освіти видає відповідний наказ.

Коригування річної оцінки здійснюють шляхом коригування семестрової оцінки за I та/або II семестр відповідно до п.п. 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762 (зі змінами).

Оцінка результатів навчання учнів є конфіденційною інформацією, яку повідомляють лише учневі / учениці, його / її батькам (іншим законним представникам).

Відомості, отримані під час підсумкового та, у разі застосування, проміжного, оцінювання результатів навчання, застосовують у формульованні оцінюванні, зокрема, для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед учнем / ученицею, та коригування освітнього процесу.

Критерії та шкала оцінювання

Оцінювання має бути зорієнтованим на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу. Враховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів доцільно керуватися такими категоріями критеріїв:

розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом;

комунікація (тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій);
планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною інформацією; рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності.

Під час оцінювання навчальних досягнень важливо враховувати дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі

порушення учнем / ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності.

Для визначення рівня досягнення учнями результатів навчання у закладі освіти застосовується Орієнтовна рамка оцінювання навчальних досягнень здобувачів базової середньої освіти (Додаток [2]) або на її основі вчитель має право розробити власні критерії та шкалу оцінювання. У пропонуваній Орієнтовній рамці оцінювання навчальних досягнень навчальні досягнення учнів характеризують за чотирма рівнями: початковий, середній, достатній, високий.

Якщо рівень результатів навчання учня / учениці визначити неможливо через тривалу відсутність учня / учениці, у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (не атестований(а)).

Робочий навчальний план для основної школи (6 – 9 класи) (додаток 3) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (постанова КМУ від 23.11.2011 №1392) і складений за *Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня (таблиця 1), затвердженою наказом Міністерства освіти науки України від 20.04.2018 № 405.*

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план основної школи передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Він охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну складову.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-9-х класів закладів загальної середньої освіти складає 5845 годин/навчальний рік: для 5-х класів – 1050 годин/навчальний рік, для 6-х класів – 1155 годин/навчальний рік, для 7-х класів – 1172,5 годин/навчальний рік, для 8-х класів – 1207,5 годин/навчальний рік, для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані (далі – навчальний план).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план основної школи передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети:

Мови і літератури – українська мова і література, англійська мова, зарубіжна література;

Суспільствознавство – історія України, всесвітня історія, правознавство;

Мистецтво – музичне мистецтво, образотворче мистецтво, мистецтво;

Математика – математика, алгебра, геометрія;

Природознавство – природознавство, біологія, хімія, географія, фізика;

Технології – трудове навчання, інформатика;

Здоров'я і фізична культура – основи здоров'я, фізична культура.

Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Навчальна практика проводиться впродовж навчального року на уроках згідно програмового матеріалу.

Варіативна складова навчальних планів використовується таким чином:

З метою виховання християнських цінностей у дітей, визначення основних засад, цілей, напрямів, змісту, форм і методів формування духовності на їх основі, розвитку і формуванню духовної високоморальної особистості та відповідно до бажань батьків в 5 класі введено курс за вибором, а у 6-9 класах введено факультативний курс «Основи християнської етики».

У 6-7 та 9 класах вводиться факультативний курс «Культура добросусідства» з метою формування громадянської, міжкультурної та соціальної компетентностей, набуття практичних навичок для життя.

У 8-9 класах вводиться факультативний курс «Креслення» з метою розвитку просторового мислення та основ графічної грамоти.

В зв'язку з відсутністю поділу через малу кількість учнів та з метою підвищення якості знань учнів з трудового навчання у 8 класі додатково надано з варіативної складової 1 годину.

Варіативність змісту базової середньої освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, виврівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

Повноцінність базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» в 5-9 класах формується з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази закладу освіти, кадрового забезпечення: легка атлетика, футбол, волейбол, баскетбол.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України "Про повну загальну середню освіту".

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами) поділено на групи години інформатики у 6, 7, 8 класах та трудового навчання у 7 класі.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Інструментарій оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється за 12-бальною шкалою з предметів інваріантної складової згідно Критеріїв, затверджених наказом МОН України від 13.04.2011 р. №329.

Предмети варіативної складової не оцінюються.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів основної школи

Рівні навчальних досягнень	Бали	Вимоги до знань, умінь і навичок учнів
I. Початковий	1	Учні розрізняють об'єкти вивчення
	2	Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу, мають нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учні відтворюють частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання
II. Середній	4	Учні з допомогою вчителя відтворюють основний навчальний матеріал, можуть повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Учні відтворюють основний навчальний матеріал, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Учні виявляють знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповіді їх правильні, але недостатньо осмислені. Вміють застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Учні правильно відтворюють навчальний матеріал, знають основоположні теорії і факти, вміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії
	8	Знання учнів є достатніми. Учні застосовують вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролюють власну діяльність. Відповіді їх логічні, хоч і мають неточності
	9	Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, уміють аналізувати й систематизувати інформацію, використовують загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учні мають повні, глибокі знання, здатні використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
	11	Учні мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовують їх у різних ситуаціях, уміють знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учні мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміють самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Ключові компетентності

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>

4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p>

		Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження усфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Розділ 4

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
  - оновлення методичної бази освітньої діяльності;
  - контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
  - моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
  - створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Система забезпечення якості освітньої діяльності в закладі (внутрішня система забезпечення якості освіти) передбачає:

- стратегію та процедури забезпечення якості освіти;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;
- створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування;

Завдання внутрішньої системи забезпечення якості освіти:

- оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в школі;
- постійний моніторинг змісту освіти;
- спостереження за реалізацією освітнього процесу;
- моніторинг технологій навчання;
- моніторинг ресурсного потенціалу школи;
- моніторинг управління ресурсами та процесами;
- спостереження за станом соціально-психологічного середовища школи;
- контроль стану прозорості освітньої діяльності та оприлюднення інформації щодо її результатів;
- розроблення рекомендацій щодо покращення якості освітньої діяльності та якості освіти, участь у стратегічному плануванні тощо;

- здійснення контролю виконання чинного законодавства в галузі освіти, нормативних документів управління освіти, наказів відділу освіти та рішень педради школи;
- експертна оцінка ефективності результатів діяльності педагогічних працівників;
- вивчення результатів педагогічної діяльності, виявлення позитивних і негативних тенденцій в організації освітнього процесу та розробка на цій основі пропозицій з поширення передового педагогічного досвіду й усунення негативних тенденцій;
- збір інформації, її обробка й накопичення для підготовки проектів рішень;
- аналіз результатів реалізації наказів і розпоряджень по школі;
- надання методичної допомоги педагогічним працівникам у процесі контролю.

Внутрішня система забезпечення якості включає такі напрями оцінювання:

- освітнє середовище закладу освіти;
- система оцінювання здобувачів освіти;
- педагогічна діяльність педагогічних працівників закладу освіти;
- управлінські процеси закладу освіти.

Розділ 5

Наскрізнi лiнii та вмiння здобувачiв освiти 1-9-х класiв

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лiнii є засобом iнтеграцii ключових i загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лiнii є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях. Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію освітнього середовища;
- окремі предмети; предмети за вибором;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>

Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Розділ 6

Рекомендовані форми організації освітнього процесу та застосовування в ньому педагогічних технологій

Соціальні перетворення в українському суспільстві докорінно змінили пріоритети в галузі освіти. Школа потребує нових нетрадиційних ідей, теорій, що відповідали б оптимальному розвитку дитини, сучасним потребам людства.

Створення ситуації успіху, сприятливих умов для повноцінної діяльності кожної дитини – основна мета, що покладена в основу технологій навчання. Незважаючи на розмаїття нововведень, основною формою організації навчальної діяльності залишається урок: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок тощо.

Вибір форм і методів навчання учнів вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, ступінь школи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт).

В школі в освітньому процесі можуть застосовуватися такі технології навчання:

- традиційне навчання;
- проблемне навчання;
- особистісно-орієнтоване навчання;
- розвивальне навчання;
- кооперативне навчання;
- розвитку критичного мислення;
- програмоване навчання;
- інтерактивне навчання;
- проектне навчання.

Проблемне навчання – така організація процесу навчання, в основі якої лежить створення учителем самостійної пошукової діяльності школярів із розв'язання навчальних проблем, у ході якої формується нове знання, уміння, навички та розвиваються здібності, активність, зацікавленість, ерудиція, творче мислення та інші особисто значущі якості.

Особистісно-орієнтоване навчання – така організація процесу навчання, в основі якої лежить визнання індивідуальності, самотності, самоцінності кожної людини, що вимагає забезпечення

розвитку і саморозвитку особистості учня виходячи із виявлення індивідуального, неповторного, суб'єктивного досвіду, здібностей, інтересів, ціннісних орієнтацій, можливостей реалізувати себе в пізнанні, навчальній діяльності, поведінці.

Цілі й завдання особистісно-орієнтованого навчання:

- розвивати індивідуальні та пізнавальні здібності кожної дитини;
- максимально виявляти, ініціювати, використовувати індивідуальний (суб'єктивний) досвід дитини;
- допомогти особистості пізнати себе, самовизначитися і само-реалізуватися, а не формувати заздалегідь задані якості.

Освітній процес будується на навчальному діалозі учня й учителя, який направлений на спільне конструювання програмної діяльності. При цьому обов'язково враховуються індивідуальна вибірковість учня до змісту, вигляду та форми навчального матеріалу, його мотивація, прагнення використовувати отримані знання самостійно, за власною ініціативою.

Оскільки центром усієї освітньої системи в цій технології є індивідуальність дитини, то її методична основа полягає в індивідуалізації і диференціації навчального процесу.

Розвивальне навчання – це активно-діяльнісний спосіб навчання, під час якого враховуються та використовуються природні закономірності індивідуального розвитку дитини, що зумовлюють розвиток знань, умінь, навичок і способів розумових дій, самокерованих механізмів особистості, емоційно-ціннісної та діяльнісно-практичної сфер.

Кооперативне навчання – така організація процесу навчання, в основу якої покладено навчання учнів в малих групах, яке побудоване таким чином, що основна відповідальність за пізнавальний процес лежить не самих учнях (навчання, орієнтоване на учня).

Технологія формування та розвитку критичного мислення – система діяльності, що базується на дослідженні проблем та ситуацій на основі самостійного вибору, оцінки та визначення міри корисності інформації відносно особистих потреб і цілей.

Програмоване навчання – це технологія самостійного індивідуального навчання за наперед розробленою навчальною програмою за допомогою спеціальних засобів (програмованого підручника, навчальних програм), що забезпечує кожному учню можливість здійснення навчання у відповідності до його індивідуальних здібностей (темп навчання, рівень навченості).

Інтерактивне навчання – спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Проектне навчання – один із варіантів продуктивного навчання, метою якого є не засвоєння суми знань і не проходження освітніх програм, а реальне використання, розвиток, збагачення власного досвіду учнів та їх уявлення про світ.

У закладі широко впроваджуються *інформаційно-комунікативні технології*. Застосування ІКТ в освітньому процесі базується на загальному розумінні зміни ролі інформації та принципах інформаційної взаємодії в різних напрямках освітньої діяльності. Це дозволяє формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності, критичне і логічне мислення, вміння приймати рішення, співпрацювати в команді, бути конкурентоздатними та впевненими особистостями.

Серед використовуваних засобів: мультимедійні презентації, мультимедійні карти, проекти, онлайн-тести, програмовані засоби навчання та інше.

Вчителі не тільки самі активно використовують інтернет-ресурси, сучасні інформаційні технології, але й забезпечують їх активне використання учнями. Тому створенні вчителями персональні предметні блоги є однією з важливих форм роботи сучасного вчителя і є поштовхом для подальшого освоєння нових сучасних веб-ресурсів відповідно до вимог ІТ-компетентності, що важливо у процесі модернізації навчання в сучасній школі.

Великого значення на сьогоднішній день набуває аспект педагогіки партнерства між всіма учасниками освітнього процесу.

Педагогіка партнерства (співробітництва) ґрунтується на принципах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості. Її метою бачимо створення нового гуманного співтовариства. Головним завданням педагогіки партнерства вбачаємо у:

- подоланні інертності мислення,
- переході на якісно новий рівень побудови взаємовідносин між учасниками освітнього процесу.

Це завдання реалізовується у спільній діяльності учителя й учнів, учителя й батьків, що передбачає взаєморозуміння, єдність інтересів і прагнень з метою особистісного розвитку школярів.

Принципи партнерства – це:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Утілюючи ідеї педагогіки партнерства, вчителю необхідно використовувати в своїй роботі не тільки стандартні методи організації навчально-виховного процесу, але в більшій мірі виявляти ініціативу і будувати навчання і виховання таким чином, щоб дитина була постійно залучена до спільної діяльності. Як інструменти педагогіки партнерства використовуються цікаві й захоплюючі розповіді, відверті бесіди, справедливі і незалежні оцінки, заохочення творчих успіхів, особистий приклад, зустрічі з цікавими людьми, спільний пошук рішень, спільні суспільно-корисні справи, благодійні акції тощо.

Упродовж останніх років наполегливо працюємо на упровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму.

Дитиноцентризм розуміється як максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів.

Актуальними для нової української школи є такі ідеї дитиноцентризму:

- відсутність адміністративного контролю, який обмежує свободу педагогічної творчості;
- активність учнів у навчальному процесі, орієнтація на інтереси та досвід учнів, створення навчального середовища, яке б перетворило навчання на яскравий елемент життя дитини;
- практична спрямованість навчальної діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом;
- відмова від орієнтації навчально-виховного процесу на середнього школяра і обов'язкове врахування інтересів кожної дитини;
- виховання вільної незалежної особистості;
- забезпечення свободи і права дитини в усіх проявах її діяльності, урахування її вікових та індивідуальних особливостей, забезпечення морально-психологічного комфорту

дитини;

- впровадження шкільного самоврядування, яке під свободою і самостійністю дитини передбачає виховання гуманістичних та демократичних ідей і світогляду, необхідних сучасному суспільству.

За необхідності у закладі здійснюється організація дистанційного навчання. Умовами для її організації є тимчасове (не більше 14 днів) здобуття освіти для осіб, які не можуть відвідувати навчальні заняття з поважних причин, та для класів, у яких перевищено епідеміологічний поріг захворюваності на ГРВІ.

З метою забезпечення в гімназії єдиних підходів до створення електронного освітнього середовища освітній процес під час дистанційного навчання організовується через сервіси Classroom, MEET, Viber, JAMboard.

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання може передбачати навчальні (у тому числі практичні, лабораторні) заняття, вебінари, онлайн форуми та конференції, самостійну роботу, дослідницьку, пошукову, проєктну діяльність, навчальні ігри, консультації та інші форми організації освітнього процесу.

Організація освітнього процесу має забезпечувати регулярну та змістовну взаємодію суб'єктів дистанційного навчання, з використанням форм індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також здійснення ними самоконтролю під час навчання. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних та корекційно-розвиткових занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації в синхронному або асинхронному режимі.

Педагогічні працівники самостійно визначають режим (синхронний або асинхронний) проведення навчальних занять. При цьому не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти, забезпечується в синхронному режимі.

Для учнів, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин (стан здоров'я, відсутність доступу (обмежений доступ) до мережі Інтернет або технічних засобів навчання, зокрема дітей із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, багатодітних, малозабезпечених сімей тощо), заклад освіти забезпечує використання інших засобів комунікації, доступних для учнів за особистою заявою батьків/офіційних представників (телефонний, поштовий зв'язок тощо).

Заклад освіти забезпечує регулярне відстеження результатів навчання учнів, а також надання їм підтримки в освітньому процесі (за потреби).

Оцінювання результатів навчання учнів проводяться за видами оцінювання, визначеними спеціальними законами, і відповідно до критеріїв, визначених Міністерством освіти і науки України. Оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.

Перевірка робіт учнів відбувається в термін, вказаний учителем. Якщо робота на перевірку надана невчасно, її перевірка здійснюється тільки за згодою вчителя. Вчитель має право за певними видами робіт здійснювати вибіркочну перевірку надісланих учнями виконаних завдань.

Облік навчальних занять і результатів навчання учнів під час дистанційного навчання здійснюється відповідно до законодавства. Організація освітнього процесу під час

дистанційного навчання здійснюється з дотриманням вимог законодавства про освіту, захист персональних даних, а також санітарних правил і норм (щодо формування розкладу навчальних занять, рухової активності (фізкультхвилинок), вправ для очей, тривалості виконання завдань для самопідготовки у позанавчальний час). Дистанційне навчання організовується для учнів, які не мають медичних протипоказань до занять з комп'ютерною технікою.

Облік навчальних занять і результатів навчання під час дистанційного освітнього процесу здійснюється відповідно до законодавства (у класному журналі, свідоцтвах досягнень). За рішенням педагогічної ради для організації дистанційного навчання може використовуватися електронний розклад занять, електронний класний журнал/щоденники.

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі. Організація освітнього процесу може здійснюватись в очному і дистанційному режимах, або за змішаною формою, що поєднує очний і дистанційний режими. Таке поєднання можливе, зокрема, для різного виду занять (практичні, лабораторні заняття проводяться в очному режимі, лекційні – в дистанційному). Або для різних груп одного класу: частина учнів класу навчаються очно, інша – дистанційно в асинхронному режимі, з можливістю надання учням підтримки шляхом проведення консультацій в синхронному режимі. При цьому для учнів визначається черговість очного та дистанційного навчання з метою забезпечення рівних умов для здобуття освіти. Заклад освіти може організувати освітній процес із використанням технологій дистанційного навчання за допомогою технічних засобів комунікації, доступних для учасників освітнього процесу. При цьому обсяг навчального часу, що забезпечується в синхронному режимі, визначається педагогічним працівником і може бути менше обсягу, зазначеного в пункті 7 розділу I Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти.

Також, в очному режимі, у разі нестачі в шкільних укриттях місць для всіх учасників освітнього процесу, можлива організація навчання по змінах або переведення навчання з окремих предметів на дистанційну форму. За потреби заклад освіти може організувати індивідуальні форми здобуття освіти (зокрема екстернатну, сімейну (домашню), реалізувати індивідуальну освітню траєкторію учня.

Форма організації освітнього процесу залежить від безпекової ситуації в кожному населеному пункті і визначається рішенням військово-цивільних адміністрацій. Рішення приймається за участю батьків. Якщо батьки не погоджуються з очною формою навчання, вони можуть обрати дистанційну форму або індивідуальний графік навчання, або перевести дитину на екстернатну форму навчання. Для учнів, батьки яких оберуть онлайн навчання, у закладі освіти можуть організуватись окремі класи з дистанційною формою організації освітнього процесу. Також, за умови обладнання класних приміщень відеокамерами, може бути створена можливість для дистанційного спостереження за уроком або відеозапису уроків.

Форма організації освітнього процесу може змінюватися впродовж навчального року в залежності від безпекової ситуації у населеному пункті. Запровадження та організація освітнього процесу в певному режимі, у тому числі у разі включення сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення, здійснюється відповідно до листа МОН від 30.06.2022 № 1/7322- 22 «Про організацію 2022/2023 навчального року». 7 Організація освітнього процесу не повинна призводити до перевантаження учнів та має забезпечувати безпечні, нешкідливі та здорові умови здобуття освіти.

Розклад навчальних занять, розподіл навчального навантаження протягом тижня, тривалість навчальних занять і перерв між ними здійснюється відповідно до вимог Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (затверджений наказом МОЗ України 25

вересня 2020 р. № 2205, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за № 1111/35394). Тривалість виконання завдань для самопідготовки учнів у позанавчальний час не рекомендується більше 1 години у 3 – 5 класах, 1,5 години у 6 – 9 класах, 2 години - у 10-11(12) класах. Учням 1-2 класів не рекомендуються обов'язкові завдання для самопідготовки у позанавчальний час.

Розділ 7

Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Рівень досягнень реалізації освітньої програми буде вивчатись шляхом:

- ✓ вивчення шкільної документації;
- ✓ опитування (анкетування) учасників освітнього процесу;
- ✓ моніторингу знань, умінь і навичок учнів з окремих предметів;
- ✓ моніторингу участі та результативності учнів школи у предметних олімпіадах, конкурсах, турнірах, змаганнях різного рівня;
- ✓ спостереження за навчальним заняттям;
- ✓ аналізу результатів участі учнів у ДПА.

Розділ 8

Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Для виконання освітніх програм гімназії на 2021/2022 навчальний рік передбачено використання, затверджених Міністерством освіти і науки України, навчальних програм з усіх предметів інваріантної частини; курсів за вибором і факультативів варіативної складової, гуртків, що забезпечує інтеграцію загальноосвітніх (основних і додаткових) програм, у єдину освітню програму, що дозволяє одержати запланований результат освіти - "модель" випускника (додатки 4,5,6).

Розділ 9

Структура навчального року

На виконання п. 3, 4 ст. 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту» структура навчального року, тривалість навчального тижня, інші форми організації освітнього процесу встановлюються освітнім закладом середньої освіти у межах часу передбаченого освітньою програмою.

Тривалість навчальних занять в закладі: 35 хвилин у 1 класах, 40 хвилин у 2-4 класах та 45 хвилин в середній та старшій ланці (початок занять о 8.30). Перерви між уроками 10, 15 або 20 хвилин, що передбачено Санітарним регламентом для закладів загальної середньої освіти.

Режим дня в закладі підпорядкований створенню оптимальних умов для здійснення успішної освітньої діяльності. Розклад уроків складається з урахуванням динаміки працездатності учнів протягом дня, тижня, семестру, чергування видів діяльності і раціонального розподілу навчального навантаження.

№ уроку	1 класи			2-4 класи			5-9 класи		
	початок	кінець	перерва	початок	кінець	перерва	початок	кінець	перерва
1-й	8.30	9.05	20	8.30	9.10	15	8.30	9.15	10
2-й	9.25	10.00	30	9.25	10.05	20	9.25	10.10	20
3-й	10.30	11.05	30	10.30	11.10	25	10.30	11.15	20
4-й	11.35	12.10	20	11.35	12.15	15	11.35	12.20	10
5-й	12.30	13.05		12.30	13.10	15	12.30	13.15	10
6-й				13.25	14.05		13.25	14.10	10
7-й							14.20	15.05	

2022/2023 навчальний рік розпочинається 1 вересня 2022 року та закінчується не пізніше 1 липня 2023 року.

Структура навчального року:

- I семестр - з 01.09.2022 р. по 30.12.2022 р. (17 тижнів);
- II семестр - з 13.01.2023 р. по 08.06.2023 р. (18 тижнів). Впродовж навчального року проводяться канікули:
  - осінні канікули - з 22.10.2022 р. по 30.10.2022 р. (9 днів);
  - зимові канікули - з 31.12.2022 р. по 12.01.2023 р. (13 днів);
  - весняні канікули - з 25.03.2023 р. по 02.04.2023 р. (9 днів).
- Дата проведення свята «Останній дзвоник» - 08 червня 2023 року.

Дата вручення документів про освіту буде визначена додатково (в залежності від термінів проведення ДПА).

Перелік предметів державної підсумкової атестації визначається Міністерством освіти і науки України. Терміни їх проведення визначаються закладом освіти.

Орієнтовні терміни проведення ДПА для 4-х класів – остання декада травня 2023 року; для 9-х класів – календарний тиждень після закінчення навчального року.

Додатки
до освітньої програми
Верхньомайданської гімназії

Перелік нормативних документів, на яких базується освітня програма

- Закони України «Про освіту» (ст. 33), «Про повну загальну середню освіту» (ст. 11);
- Розпорядження Кабінету Міністрів України № 903-р від 13.12.2017 «Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» (у редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 688);
- Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №538 від 07.08.2013 р.);
- Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 №872 «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах»;
- Наказ МОН України від 08.10.2019 №1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти»;
- Наказ МОН України від 08.10.2019 №1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти»;
- Наказ МОН України від 20.04.2018 №407 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти I ступеня»;
- Наказ МОН України від 20.04.2018 №405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня»;
- Наказ МОН України від 20.04.2018 №408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»;
- Наказ МОН України від 28.11.2019 №1493 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»;
- Наказ МОН України від 19.08.2016 №1009 «Про внесення змін до наказу МОН України від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти»;
- Наказ МОН України від 13.04.2011 №329 «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти»;
- Лист МОН України №1/9-322 від 18.05.2018 «Роз'яснення щодо порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у ЗНЗ в умовах повної або часткової інтеграції різних освітніх галузей»;

- Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджених Постановою Головного державного санітарного лікаря України 14.08.2001 №63, погоджених Листом Міністерства освіти і науки України 05.06.2001 №1/12-1459.
Деякі питання організації виховного процесу у 2021/2022 н. р. щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок (Лист МОН № 1/9-362 від 16.07.21 року)
- Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН № 813 від 13.07.2021 року)

- Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2021/2022 н. р. (Лист МОН № 1/9-363 від 16.07.21 року)
- Лист МОН № 1/9-436 від 30.08.2021 «Щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році».
- Лист МОН №1/9-433 від 28.08.2021 “Про окремі питання діяльності закладів загальної середньої освіти у новому 2021/2022 навчальному році”
- Постанова МОЗ від 26.08.2021 р. №9 “Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв’язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)”
- Постанова МОЗ від 23.08.2021 р. №8 “Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах дошкільної освіт на період карантину у зв’язку поширенням коронавірусної хвороб (COVID-19)”
- Лист Міністерства освіти і науки України від 17.08.2021 №1/9-414 “Про організацію освітнього процесу в закладах позашкільної освіти у 2021/2022 навчальному році”
- Наказ МОН від 17.08.2021 №914 “Про проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад і турнірів з навчальних предметів у 2021/2022 навчальному році”
- Наказ МОН від 17.08.2021 № 913 “Про проведення Всеукраїнських учнівських Інтернет-олімпіад у 2021/2022 навчальному році”
- Лист ІМЗО від 11.08.2021 № 22.1/10-1775 “Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2021/2022 навчальному році”
- Лист Міністерства освіти і науки України від 23.07.2021 № 1/10-3101 “Щодо особливостей організації навчання”
- Лист Міністерства освіти і науки України від 09.08.2021 № 1/9-404 “Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2021/2022 навчальному році”
- Методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»
- Лист Міністерства освіти і науки України від 16.07.2021 № 1/9-362 “Деякі питання організації виховного процесу у 2021/2022 н. р. щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок”
- Лист Міністерства освіти і науки України від 16.07.2021 № 1/9-363 “Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2021/2022 н. р.”
- Лист Міністерства освіти і науки України від 07.07.2021 № 1/9-347/26-04/19995/2-21 “Щодо окремих питань організації харчування у 2021-2022 роках у закладах дошкільної, загальної середньої освіти”
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.05.2021 № 498 “Деякі питання проведення у 2022 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти”
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 липня 2021 р. № 813 “Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти”
- Лист Міністерства освіти і науки України від 07 липня 2021 р. № 1/9-344 «Планування роботи закладу дошкільної освіти на рік»
- Наказ МОЗ №2205 від 25.09.2020 “Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти”
- Наказ МОН від 8 вересня 2020 року №1115 і зареєстровано в Міністерстві юстиції 28 вересня 2020 року за №941/35224 “Деякі питання організації дистанційного навчання”
- Положення про центр професійного розвитку педагогічних працівників
- Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти)
- Положення про сертифікацію педагогічних працівників (зі змінами від 24.12.2019 р.)
- Наказів Міністерства освіти і науки України: від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану»,

- від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 6 березня 2002 р. за № 229/6517 (зі змінами);
- від 02.07. 2014 № 780 «Про затвердження Типових навчальних планів Вальдорфських загальноосвітніх навчальних закладів I-III ступенів» (на рівні базової, 5 – 9 класи, і профільної, 10 – 11 класи, середньої освіти);
- Положення про інституційну та дуальну форми здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 23 квітня 2019 року № 536 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 травня 2019 р. за № 547/33518;
- Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314;
- Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09. 2020 № 1115, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 р. за № 941/35224);
- Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 16.04.2018 № 367, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 р за № 564/32016;
- Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 762 (у редакції наказів Міністерства освіти і науки України № 621 від 08.05.2019, № 268 від 01.03.2021), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.07.2015 за № 924/27369;
- Листів Міністерства освіти і науки України: від 30.06.2022 № 1/7322-22 «Про організацію 2022/2023 навчального 4 року»; від 16.03.2022 №1/3472-22 «Про виконання Указу Президента України Володимира ЗЕЛЕНСЬКОГО від 16.03.2022 №143/2022».
- Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі в закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році на рівні базової, профільної середньої освіти (5 – 11 класи) рекомендовані такі навчальні програми: 5 клас – модельні навчальні програми, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом від 12.07.2021 № 795 (зі змінами, внесеними у додаток наказами Міністерства освіти і науки України від 10.08. 2021 р., № 898, від 29.09. 2021 р. № 1031, від 13.12. 2021 р. №1358, від 02.02. 2022 р. № 96, від 09.02. 2022 № 143, від 11.04. 2022 р. № 324) (гриф Міністерства станом на 01 серпня 2022 року надано 95 модельним навчальним програмам); 6 – 9 класи - навчальні програми, затвержені наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів» (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698); - навчальні програми, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 «Про надання грифа оновленим навчальним програмам»;

**Робочий навчальний план для початкової школи
на 2022-2023 навчальний рік (1-4 класи)**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень			
		1 клас	2 клас	3 клас	4 клас
Інваріантний складник					
<i>Мовно-літературна</i>	Навчання грамоти	7			
	Українська мова		3,5	3,5	3,5
	Читання		3,5		
	Літературне читання			3,5	3,5
	Англійська мова	2	3	3	3
<i>Математична</i>	Математика	4	4	5	5
<i>Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича</i>	Я досліджую світ	3	3	3	3
<i>Технологічна</i>	Дизайн і технології	1	1	1	1
<i>Інформатична</i>	Інформатика	-	1	1	1
<i>Мистецька</i>	Музичне мистецтво	1	1	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1	1	1
<i>Фізкультурна</i>	Фізична культура	3	3	3	3
Усього		22	24	25	25
Варіативний складник					
Додаткові години:		1	1	1	1
Основи християнської етики		1	1	1	1
Загальнорічна кількість навчальних годин		23	25	26	26
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на одного учня*		20	22	23	23
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету		23	25	26	26

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Робочий навчальний план Верхньомайданської гімназії на 2022-2023 навчальний рік (5 клас)

Освітня галузь	Перелік предметів та галузевих інтегрованих курсів	Кількість годин на тиждень в класах		Кількість годин на рік
		5	Всього	
Мовно-літературна	Українська мова	4	11	385
	Українська література	2		
	Іноземна мова	3,5		
	Зарубіжна література	1,5		
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	1	35
Мистецька	Музичне мистецтво	1	2	70
	Образотворче мистецтво	1		
Математична	Математика	5	5	175
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2	70
Технологічна	Технології	2	2	70
Інформатична	Інформатика	1,5	1,5	52,5
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1,5	52,5
	Культура добросусідства	0,5		
Фізична культура	Фізична культура	3	3	105
Разом (без фізичної культури +фізична культура)		26+3	26+3	1015
<i>Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять</i>		2		
Курс за вибором				
Основи християнської етики		1	1	35
Гранично допустиме навантаження		28		980
Всього (без фізичної культури + фізична культура без урахування поділу класів на групи)		27+3	27+3	945+105
Всього фінансується (без урахування поділу класів на групи)		30	30	1050

**Робочий навчальний план Верхньомайданської гімназії
на 2022-2023 навчальний рік (6-9 класи)**

Відповідно таблиці 1 до наказу МОН України №405 від 20.04.2018

Освітні галузі	Навчальні предмети					
		6	7	8	9	6-9
Інваріантна складова		Укр. мова навч	Укр. мова навч	Укр. мова навч	Укр. мова навч	
Мови і література	Українська мова	3,5	2,5	2	2	10
	Українська література	2	2	2	2	8
	Іноземна мова	3	3	3	3	12
	Зарубіжна література	2	2	2	2	8
Суспільствознавство	Історія України	1	1	1,5	1,5	5
	Всесвітня історія	1	1	1	1	4
	Основи правознавства	-	-	-	1	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1	-	-	2
	Образотворче мистецтво	1	1	-	-	2
	Мистецтво	-	-	1	1	2
Математика	Математика	4	-	-	-	4
	Алгебра	-	2	2	2	6
	Геометрія	-	2	2	2	6
Природознавство	Біологія	2	2	2	2	8
	Географія	2	2	2	1,5	7,5
	Фізика	-	2	2	3	7
	Хімія	-	1,5	2	2	5,5
Технології	Трудове навчання	2	1	1	1	5
	Інформатика	1	1	2	2	6
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	4
	Фізична культура	3	3	3	3	12
Разом (без фізичної культури)		26,5+3	28+3	28,5+3	30+3	113 + 12
Варіативна складова		3,5	2,5	3	3	12
Факультативи, індивідуальні заняття:		2	2	3	3	10
Креслення				1	1	2
Культура добросусідства		1	1		1	3
Основи християнської етики		1	1	1	1	4
Курси за вибором						
Трудове навчання				1		1
Гранично допустиме навантаження на одного учня		31	32	33	33	
Всього (без урахування поділу класів на групи)		28,5+3	30+3	31,5+3	33+3	135
Всього фінансується (без урахування поділу класів на групи)		31,5	33	34,5	36	135

**Перелік навчальних програм
для вивчення предметів інваріантної складової
у 1-9 класах у 2022-2023 навчальному році**

№ з/п	Навчальна дисципліна	Клас	Назва програми	Видавництво	Тип (державна або авторська)	Ким дозволена для використання (ким затверджена)
I ступінь						
1.	Навчання грамоти	1	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272
2.	Українська мова	2	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272
3.	Читання	2	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272
4.	Англійська мова	1-2	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272
5.	Математика	1-2	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272
6.	Я досліджую світ	1-2	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272
7.	Мистецтво	1-2	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272
8.	Дизайн і технології	1-2	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272

9.	Інформатика	2	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272
10.	Фізична культура	1-2	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272
11	Українська мова	3-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1273
12	Літературне читання	3-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1273
13	Англійська мова	3-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1273
14	Математика	3-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1273
15	Я досліджую світ	3-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1273
16	Мистецтво	3-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1273
17	Дизайн і технології	3-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1273
18	Інформатика	3-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1273
19	Фізична культура	3-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти О.Я.Савченко	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1273

II ступінь

32	Українська мова	6, 7, 8, 9	Українська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. 5-9 класи. Г. Шелехова, М.Пентиліук.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
33	Українська література	6, 7, 8, 9	Українська література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Мовчан Р.В., Таранік-Ткачук К.В., Молочко С.Р.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804

34	Зарубіжна література	6, 7, 8, 9	Зарубіжна література. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Ніколенко О.М., Таранік-Ткачук К.В., Юлдашева Л.П.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
35	Іноземна мова (англійська)	6, 7, 8, 9	Іноземна мова. Англійська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. КарпюкО.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
38	Історія України Всесвітня історія.	6-9	Навчальні програми Історія України. Всесвітня історія.	https://www.ipro.if.ua/predmetry/istoriya/media/files/progam-WH-HY-6-11-2022.pdf	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698
39	Всесвітня історія	7, 8, 9	Всесвітня історія. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 7-9 клас. Пометун О.І., Атамась О.В., Власов В.С.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
40	Музичне мистецтво	6, 7	Мистецтво. Музичне мистецтво. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-7 класи. Масол Л.,Коваленко О., Гайдамака О.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
41	Образотворче мистецтво	6, 7	Мистецтво. Образотворче мистецтво. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-7 класи. Масол Л.,Коваленко О., Гайдамака О.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
42	Мистецтво	8, 9	Інтегрований курс «Мистецтво»	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804

			Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 8-9 класи. Масол Л., Коваленко О., Гайдамака О.			
44	Географія	6, 7, 8, 9	Географія. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 6-9 класи. Олійник Я.Б., Гладковський Р.В., Вітенко І.М.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
45	Фізика	7, 8, 9	Фізика. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 7 – 9 класи. Ляшенко О.І., Бар'яхтар В.Г., Гудзь В.В.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
46	Хімія	7, 8, 9	Хімія. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Хімія. 7-9 класи. Величко Л.П., Дубовик О.А.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
47	Біологія	6, 7, 8, 9	Біологія. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 6-9 класи. Костіков І.Ю., Курсон В.В., Малікова С.О.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
48	Трудове навчання	6, 7, 8, 9	Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Сидоренко В.К., Боринець Н.І., Терещук А.І.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
49	Фізична культура	6, 7, 8, 9	Фізична культура. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Круцевич Т. Ю., Галенко Л.А., Тимчик М.В.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 №1407
50	Основи здоров'я	6, 7, 8, 9	Основи здоров'я. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804

			Бойченко Т.Є., Воронцова Т.В., Шиян О.І.			
51	Математика	6	Математика. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Бурда М. І., Мальований Ю.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
52	Алгебра	7, 8, 9	Математика. Алгебра. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Бурда М. І., Мальований Ю.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
53	Геометрія	7, 8, 9	Математика. Геометрія. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Бурда М. І., Мальований Ю.	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
54	Інформатика	6, 7, 8	Інформатика. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Завадський І.О., Пасічник	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
55.	Основи правознавства	9	Основи правознавства. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 9 клас. Т.О.Ремех, Р. Євтушенко, В. Сутковий	Сайт МОН України http://www.mon.gov.ua	Державна	Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.07.2016 №826

**Перелік навчальних програм
для вивчення предметів варіативної складової
у 1-9 класах у 2022 /2023 навчальному році**

№ з/п	Навчальна дисципліна (к-ть год на тиждень)	Клас	Назва програми	Видавництво	Тип (державна або авторська)	Ким дозволена для використання (ким затверджена)
I ступінь						
1	«Основи християнської етики»	1-4	Навчальна програма курсу за вибором «Основи християнської етики».	Сохань Г.В., Гусаков І.М., Гусак М.Є. та ін.	Державна Львівський обласний ІППО	Зареєстрований у Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 2.0039-2022, 3.-0313-2022, 4.0030-2022
II ступінь						
1	«Креслення»	8-9	Програма курсу за вибором «Креслення» для загальноосвітніх навчальних закладів	Укладачі : Сидоренко В.К., Дятленко С.М., Гедзик А.М.	Державна	Лист МОН України від 25.09. 2018р. №22.1/12-51Г-904.
2	«Основи християнської етики»	5-9	Навчальна програма курсу за вибором «Основи християнської етики».	Сохань Г.В., Гусаков І.М., Гусак М.Є. та ін.	Державна Львівський обласний ІППО	Зареєстрований у Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 2.0039-2022, 3.-0313-2022, 4.0030-2022
3	«Культура добросусідства» (Авторський колектив під керівництвом М.А. Араджіоні)	6-9	Програма спеціального інтегрованого курсу	Інститут сходознавства ім. А.Ю.Кримського НАН України	Державна	Лист ІМЗО від 22.06.2018 № 22.1/12-Г-336

ІНФОРМАЦІЯ
про роботу гуртків Верхньомайданської гімназії
у 2022-2023 н.р.

№з/п	Назва гуртка	Програма	К-ть годин	Класи, на базі яких діють	П.І.П керівників гуртків
1.	<i>Традиційний спів</i>	Ковальчук Ю.В., (ІМЗО, схвалено до використання у загальноосвітніх навчальних закладах (протокол №5 від 12.11.2020р.)	4	5-9	Бигар В.І.
2.	<i>Ракетомодельовання</i>	Навчальна програма з позашкільної освіти науково-технічного напрямку «Ракетомодельовання» Липецький О. П. Панахно В. В. «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», лист МОН від 07.10.2019 № 1/11-8872	4	7-9	Свідрак Я.Ю.

**Перелік навчальних програм
для дітей старшого дошкільного віку
у 2022 /2023 навчальному році**

№ з/п	Назва програми	Видавництво	Тип (державна або авторська)	Ким дозволена для використання (ким затверджена)
1.	Освітня програма «Впевнений старт» (за загальною науковою редакцією Т.О. Піроженко)	К. : Українська академія дитинства, 2017. – 80с.	Державна	Лист МОН України № 1/11-7684 від 01.08.2017 р.